

Nr 542.

Av herr **Rylander m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 151, angående riktlinjerna för den framtida nykterhetspolitiken m. m.*

Även om vi i stort sett kan ansluta oss till vad chefen för finansdepartementet i propositionen nr 151 till innevarande års riksdag (s. 159—165) anført om motbokssystemets avveckling, måste enligt vår mening övergången till ett fritt försäljningssystem göras mjukare än vad i propositionen avsetts, därest risker för skador och komplikationer, förbundna med systemändringen, i möjligaste mån skall kunna elimineras.

Det är av vikt icke minst för den slutliga framgången för de föreslagna reformerna, att samhället är berett att möta svårigheterna under övergångstiden. En alltför oförmedlad övergång till det nya systemet torde i hög grad öka risken för en, kanske för lång tid bestående, försämring av nykterhetstillståndet. Vi hänvisar i detta hänseende till vad som anförts av en reservant i nykterhetskommittén (s. 187 o. f.) och en av kommitténs experter (s. 188 o. f.) samt flera tungt vägande remissyttranden (s. 196 o. f.). Kommittén för motverkande av missbruk vid övergång till friare försäljning har närmare belyst riskerna vid övergången för olika grupper alkoholkonsumenter (s. 222 o. f.). Även utredningen angående stöd åt nykterhetsorganisationer och ungdomsvårdande sammanslutningar (s. 221 o. f.) samt nykterhetsnämndssakkunniga (s. 232) har räknat med påtagliga risker för en stegring av alkoholmissbruket. Vad sålunda förekommit synes ge belägg för att de till mötande av svårigheterna under övergången avsedda åtgärder (s. 246 o. f.) icke är till fyllest.

Vad som synes ofrånkomligt för att reformen icke skall äventyras är att nykterhetsvården, när den fria försäljningen börjar tillämpas, är rustad för sina nya uppgifter både vad det gäller sluten och öppen vård. Detta lär knappast bli fallet till den 1 oktober 1955, då övergången till det nya försäljningssystemet skulle ske. Här må erinras om att den pågående upprustningen av alkoholistanstalterna icke synes komma att medföra någon ökning av platsantalet. Sedan många år tillbaka föreligger emellertid, särskilt vid vissa tider på året, en betydande platsbrist. Detta har medfört, att vårdbehövande ibland kan få vänta under veckor, innan de kan mottagas på anstalt. Vidare har svårigheterna att erhålla vårdplatser säkerligen avhållit nykterhetsnämnderna från att vidtaga tvångsåtgärder i andra än de höggradigt trängande fallen. Det är alltså rätt förutse, att vid tidpunkten för den föreslagna övergången till fri för-

säljning föreligger dels ett uppdämt interneringsbehov och dels ett behov att med interneringsåtgärder möta ett inom gränsklientelet uppblussande alkoholmissbruk. Visserligen har anvisats ett förslagsanslag för nästa budgetår till anordnande av erkända alkoholistanstalter med 50 vårdplatser. Det torde emellertid vara ovisst, om detta anslag kan komma att tagas i anspråk, när det synes möta svårigheter att finna huvudmän, som med nuvarande regler för statsbidrag till erkända alkoholistanstalter vill påtaga sig ansvaret att igångsätta dylik verksamhet. Ytterligare förefaller det som om förberedelserna för anordnande av medicinsk vård för alkoholmissbrukare, t. ex. på alkoholistsjukhus, borde ha fortskridit längre än som kan vara fallet nästa höst.

Vad därefter angår den öppna vården är det uppenbart, att nykterhetsnämnderna och övriga kommunala myndigheter behöver en avsevärd tid för planläggning och genomförande av den upprustning, som under alla förhållanden är av nöden men som blir ofrånkomlig, då det gäller att möta övergångssvårigheterna. Först under år 1955 synes de ökade statsbidragen kunna avsätta spår i nämndernas personalorganisation. Anställandet och trimningen av den nya personalen samt anskaffande och skolning av frivilliga medhjälpare måste kräva avsevärd tid. Under alla omständigheter framstår det som önskvärt, att den nya lagen om nykterhetsvård hunnit vara i tillämpning någon tid, innan mera väsentliga lättnader företages i fråga om spritförsäljningen.

Om den tidrymd som erfordras för att nykterhetsnämnderna och andra myndigheter skall erhålla nödigt rådrum för att verksamheten skall vara något så när rustad, när den fria försäljningen börjar, kan olika meningar råda. Vi anser att ett år är det minsta man i detta fall bör räkna med. Detta innebär, att övergången till den fria försäljningen skulle genomföras den 1 oktober 1956.

Med stöd av det anförda hemställas,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 151/1954 angående riktlinjerna för den framtida nykterhetspolitiken m. m. måtte besluta, att de i propositionen föreslagna förordningarna skall träda i kraft den 1 oktober 1956 i stället för den 1 oktober 1955.

Stockholm den 13 mars 1954.

Olov Rylander.

Manne Ståhl.

Gerda Höjer.

Brita Elmén.